

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

van analytische ‘attunement’ tussen patiënt en therapeut. Cooper en Levit beklemtonen dat de analyticus daarnaast ‘bad-enough’ moet zijn om de nodige spanning op te wekken tussen oud en nieuw object, tussen gevaar en veiligheid.

Slavin en Kriegman afficheren dat ‘ook de analyticus moet veranderen’, de overdracht is het vehikel om in de analytische arena de identiteit, behoeften, *bias* en interesses van de analyticus te bevragen en te veranderen. Ook Jacobs heeft het over de momenten van hebzucht, onoplettendheid, zelfrechtvaardiging, grootspraak, competitie en wraak van de analyticus.

Beebe en Lachmann tonen hoe reeds in de jaren tachtig lineaire predicties bestonden voor gehechtheidspatronen van het kind op basis van de kwaliteit van de vroege moeder-kindinteracties. Ook de in de jaren negentig baanbrekende gedachten van Fonagy en Target ontbreken niet; deze auteurs lichten vanuit kinderobservaties gehechtheidsproblemen en het belang van mentalisatie toe. Coates benadrukt het intergenerationele karakter van een veilige gehechtheid en laat de onderzoekspaden zien waartoe het gehechtheids-mentaliseringsparadigma uitnodigt.

Ook perversie en racisme worden vanuit een relationele hoek bekeken, zonder vooroordelen of stereotypieën.

Deel 3 is het meest actuele boek van deze reeks, met vrij onconventionele en zeer diverse bijdragen. De Bijbel, poëzie en film, ras, klasse en politiek, maar ook groeps therapie en traumaverwerking, de eigen levensgeschiedenis van de therapeut en zijn kwetsbaarheid zijn uitgangspunten om de relationele benadering toe te lichten, waarbij de therapeut zijn subjectiviteit en zijn affectieve reacties veelvuldig inbrengt en gebruikt in zijn therapie en zijn schrijven. We zijn hier soms erg ver verwijderd van de neutrale analyticus...

Behoeft het nog gezegd dat dit een zeer volledige trilogie is? Vooral de redactionele inleiding bij elke tekst en het nawoord van elke auteur zijn waardevol om alle teksten

hun relationele plaats te geven. Het gehele werk lezen gaf mij — na meer dan dertienhonderd pagina’s — een gevoel van relationele oververzadiging, maar tegelijkertijd ook van geruststelling: de openheid en menselijkheid van de meeste auteurs is ontwapenend en mentaliserend, doet denken aan H.S. Sullivans adagium: ‘Everybody is much more human than otherwise.’ Bij de interessante klinische voorbeelden vroeg ik me echter meerdere keren af of ons analytisch denken niet steeds meer — en soms te — relationeel wordt. Om Sullivan te parafraseren: ‘Every psychotherapist is more relational than otherwise.’ Wie zou er bijvoorbeeld nog aan twijfelen dat groeps gedrag niet zozeer uit weerstand en blokkade bestaat, als wel een externalisatie is van interne en/of actuele objectrelaties? Wie twijfelt er nog aan dat wij onze patiënten tegemoet treden met onze eigen relationele geschiedenis van klasse, ras en gender?

Psychoanalyse in vogelvlucht

Bespreking van

Peter Kutter & Thomas Müller (2008).
Psychoanalyse — Eine Einführung in die Psychologie unbewußter Prozesse.
Stuttgart: Klett-Cotta.

ISBN 978 3 608 94437 2, 431 pp., €34,-

FRANS SCHALKWIJK

Informatief, sympathiek, maar voor wie is het geschreven? Met deze slotconclusie sloeg ik *Psychoanalyse — Eine Einführung in die Psychologie unbewußter Prozesse* dicht. Het is ‘informatief’ aardig, maar er zijn veel gelijksoortige boeken op de markt. De toon is sympathiek: de auteurs polemiseren niet maar leggen uit, en in de spaarzame gevalsbeschrijvingen zien we betrokken analytici

aan het werk. Op verzoek van de uitgever herschreef de gerenommeerde psychoanalyticus Peter Kutter zijn in 1989 verschenen en meerdere keren herdrukte *Moderne Psychoanalyse — Eine Psychologie unbewußter Prozesse* in samenwerking met zijn jongere collega Thomas Müller. In een bijna encyclopedische stijl worden vele aspecten uit de Duitstalige en Angelsaksische psychoanalyse beschreven: geschiedenis, wetenschapstheoretisch fundament, ontwikkelingspsychologie, persoonlijkheidsleer, ziekteleer, behandelingsmethode; alleen de toegepaste psychoanalyse ontbreekt. De onderwerpen worden in korte paragrafen uiteengezet, waarbij kennis van het psychoanalytische jargon nodig is. De auteurs lijken zich vooral thuis te voelen in het neofreudiaanse kader en bij Kernberg, die veelvuldig wordt geciteerd. Maar er is ook

plaats ingeruimd voor de hedendaagse theorievorming, inclusief de bekende protagonisten van de vroege kinderonwikkeling, de groep rond Fonagy en de intersubjectieve stromingen. Wellicht meer voor Nederlanders dan voor Vlamingen zijn de paragrafen over psychosomatische stoornissen minder bekende kost. Een uitgebreid register van namen en zaken maakt het boek goed bruikbaar om snel een begrip of auteur op te zoeken. Terug naar mijn vraag aan het begin van dit signalement. Als inleiding is het niet geschikt voor leken; te veel termen worden bekend verondersteld. En de uitgebreide citaten van Kernberg vergroten de leesbaarheid ook niet. Maar wel is het een overzicht dat je openslaat om nog eens precies te kijken hoe het ook al weer zat.

Website	Verwacht
	
<p>Meld u aan voor de nieuwsbrief!</p> <p>www.psychoanalytischwoordenboek.nl</p>	<p>Wanneer is iemand in staat zelf te kiezen? En wanneer niet?</p> <p>€ 24,50 ISBN 978 90 8506 800 6</p>
<p>Boom www.uitgeverijboom.nl</p>	